

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Мошак Ольги Вікторівни

«Регіональний менеджмент розвитку аграрної сфери».

поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 - розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

1. Актуальність обраної теми, мета та задачі дослідження

Україна є однією із найбільш аграрних країн, чому сприяють її геополітичне розташування, клімат та наявність значних площ родючих земель. Однак, незважаючи на значний природно-ресурсний потенціал, вона має низький рівень розвитку, що обумовлено, з однієї сторони неефективним використанням природних ресурсів, а з іншої – неефективним регіональним менеджментом аграрної сфери. Така ситуація зумовлює появу значних регіональних асиметрій у рівнях розвитку АПК, нездатність забезпечити продовольчу безпеку окремих регіонів держави та ін. Удосконалення регіонального менеджменту аграрної сфери має сприяти підвищенню ефективності використання ресурсного потенціалу територій, інтенсифікації розвитку агропромислового комплексу, забезпеченню продовольчої безпеки кожного регіону та країни в цілому.

У зв'язку із цим, пріоритетними є питання зміни підходів до регіонального менеджменту аграрної сфери, оцінки ефективності реалізації функцій та методів регіонального менеджменту у практиці підприємств аграрної сфери.

З урахуванням цих міркувань, дисертаційну роботу Мошак Ольги Вікторівни, метою якої є обґрунтування теоретико-методичних засад регіонального менеджменту аграрної сфери, розроблення практичних рекомендацій щодо удосконалення управлінських підходів у сфері аграрного виробництва з метою розширеного його відтворення, слід визнати актуальною, а її результати – такими, що заслуговують на увагу і подальше використання в практичній та науково-дослідній роботі.

Сукупність задач, які вирішено в рамках проведених досліджень, дозволяє робити відповідні висновки про рівень дисертації, а також міру досягнення поставленої мети.

2. Новизна та обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій

До нових наукових результатів, отриманих автором слід віднести наступні:

- запропоновано організаційний механізм удосконалення регіонального менеджменту у сфері аграрного розвитку, що включає аналіз функціонування аграрної сфери, виявлення проблем його розвитку, вибір інструментарію реалізації механізму, моніторинг дії механізму і коригування. Такий механізм сприятиме підвищенню ефективності регіонального менеджменту аграрною сферою;

- удосконалено методичний підхід до дослідження функціональної структури регіонального менеджменту через призму його складових, зокрема продуктивних сил, аграрних відносин, аграрної інфраструктури. Результатом цього стане забезпечення ефективної діяльності аграрної сфери в цілому;

- дістало подальший розвиток методичний підхід щодо управління аграрною сферою, що передбачає взаємозв'язок між керованою і керуючою системами з метою ефективного її функціонування. Це дозволило визначити пріоритети удосконалення регіонального менеджменту аграрної сфери;

- дістало подальший розвиток оцінка специфічних особливостей сфери аграрного розвитку через виокремлення регіональних передумов і чинників впливу. Це дозволило виявити тенденційні зміни у процесі регіонального розвитку аграрного виробництва в умовах поглиблення ринкових відносин.

Положення, висновки та пропозиції, розроблені здобувачем на підставі проведених досліджень ґрунтуються на проведеному аналізі вітчизняних та зарубіжних наукових джерел, які стосуються аналізу процесів функціонування і розвитку регіонального менеджменту аграрної сфери, а також самостійно проведеному аналізі існуючої практики регулювання аграрної сфери регіону. Використання можливостей і переваг відповідних

теоретичних та економіко-математичних методів та моделей в процесі вирішення сформульованих задач дозволило отримати науково обґрунтовані результати, які мають цінність як з практичної, так і з теоретичної точки зору. Результати проведеного дослідження та основні рекомендації щодо удосконалення регіонального менеджменту аграрної сфери та аналізу її впливу на рівень соціально-економічного розвитку регіону знайшли своє належне відображення в публікаціях в наукових фахових виданнях, обговорювались на міжнародних та всеукраїнських конференціях.

3. Аналіз відображення результатів дослідження в публікаціях та авторефераті

Основний зміст роботи опубліковано у 19 друкованих наукових працях загальним обсягом 9,9 друк. арк., з них особисто автора 6,1 друк. арк., серед яких: 9 наукових статей опубліковані у фахових виданнях, 1 розділ у колективній монографії та 8 доповідей на наукових конференціях.

Обсяг друкованих праць та їх кількість відповідає основним вимогам щодо публікацій змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.

Суть основних положень дисертації належним чином і в повній мірі розкрито в авторефераті. Зміст автореферату дозволяє зробити висновки про якість проведених досліджень, рівень володіння здобувачем інформацією про особливості регіонального менеджменту аграрної сфери.

4. Відповідність дисертації встановленим вимогам

За своєю структурою, обсягом та оформленням дисертація відповідає вимогам, які встановлені до кандидатських дисертацій. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 194 найменувань на 19 стор., 7 додатків на 7 стор. Основний зміст дисертації викладено на 174 стор. Робота містить 29 таблиць, 14 рисунків.

5. Значимість результатів дослідження для науки і практики

До результатів, що мають цінність з теоретичної точки зору, перш за все слід віднести розроблений організаційний механізм удосконалення регіонального менеджменту у сфері аграрного розвитку, що складається з чотирьох етапів: аналізу функціонування аграрної сфери, виявлення проблем його розвитку, вибір інструментарію, механізму реалізації та моніторинг дії механізму і коригування, з подальшою їх структуризацією, що сприятиме підвищенню ефективності регіонального менеджменту аграрною сферою.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що теоретичні положення в дисертації доведені дисертантом до конкретних пропозицій щодо удосконалення регіонального менеджменту аграрної сфери.

Методичні положення та результати дисертації викладені у доповідних записках при виконанні науково-дослідних тем в ДВНЗ "Ужгородський національний університет", зокрема "Стратегічні підходи до формування регіональної політики у сфері аграрного розвитку" (довідка № 1439/01-27 від 13.05.2015 р.), "Регіональний менеджмент як важлива складова розвитку аграрної сфери" та "Сучасний етап функціонування сфери аграрного виробництва Закарпатської області", які використані департаментом економічного розвитку і торгівлі (довідка № 02-1/365 від 08.05.2015 р.), департаментом агропромислового розвитку (довідка № 01-14/872 від 28.01.2015 р.) Закарпатської обласної державної адміністрації при розробці регіональної Стратегії сталого розвитку агропромислового комплексу Закарпаття на 2014-2015 рр.

Теоретичні та методичні розробки дисертаційної роботи використані автором в навчальному процесі при викладанні курсів «Регіональна економіка», «Національна економіка», «Державне регулювання економіки» в системі підготовки бакалаврів, спеціалістів і магістрів за напрямом "Економіка підприємства" в ДВНЗ "Ужгородський національний університет" (довідка № 1374/01-27 від 07 травня 2015 р.).

6. Можливі шляхи використання результатів дослідження

Результати дослідження можуть знайти своє подальше застосування під час розробки регіональних програм розвитку агропромислового комплексу, підходів до удосконалення регіонального менеджменту аграрної сфери, нових методик проведення оцінки та аналізу рівня розвитку аграрної сфери та її впливу на показники соціально-економічного розвитку регіону, а також розробки цільових державних та регіональних програм стимулювання розвитку аграрної сфери в розрізі регіонів. Подальші дослідження в даному напрямку потенційно дозволять створити цілісну методику проведення моніторингу та прогнозування рівня розвитку аграрної сфери.

7. Зауваження, недоліки та дискусійні питання дисертаційної роботи

Треба відмітити, що в цілому робота та її результати заслуговують високої оцінки, але разом з тим, слід вказати на окремі зауваження та дискусійні положення:

1. У сформованій схематичній розробці „Складові елементи аграрної сфери (сектору) регіону” (рис. 1.2, с. 33) автором, як важливу складову соціальної аграрної інфраструктури виокремлено аграрну освіту. При цьому автору, доцільно було обґрунтувати необхідність поглиблення змісту екологічної підготовки майбутніх фахівців-аграріїв з метою формування в них екологічного мислення, що в подальшому сприятиме формуванню середовища партнерської взаємодії і непрагматичного відношення до землекористування і аграрного природокористування в цілому.

2. При дослідженні передумов розвитку аграрної сфери (параграф 2.1), на нашу думку, доцільно розглянути їх з точки зору особливостей тенденційних змін, що відбуваються під впливом ринкових трансформацій в аграрному секторі регіону, що дасть можливість більш чітко визначити стратегічні орієнтири.

3. Особливості аграрного виробництва за різними організаційно-правовими формами господарювання раціональніше було проаналізувати в

розрізі областей Карпатського регіону, де існує подібність умов щодо ведення сільського господарства та розвитку аграрної сфери в цілому (параграф 2.2).

4. На с. 113 автор наголошує на необхідності випереджаючих темпів розвитку економічної і соціальної інфраструктури стосовно аграрної сфери, інакше неможливим буде зростання останньої. На нашу думку, автору доцільно було обґрунтувати фінансову складову як важливий чинник для забезпечення розширеного розвитку відміченої інфраструктури.

5. При розгляді зарубіжного досвіду щодо здійснення регіонального менеджменту в аграрній сфері, доцільно було більше уваги звернути на можливість його застосування у процесі регулювання аграрної сфери України та її регіонів (параграф 3.1).

Проте наведені зауваження суттєво не зменшують загальної наукової цінності дисертаційної роботи Мошак О.В., яка виконана на належному теоретичному рівні і містить елементи науково-методичної та практичної цінності.

Автореферат практично повністю розкриває сутність дисертації і відповідає її основному змісту.

8. Висновок

Дисертація Мошак Ольги Вікторівни «Регіональний менеджмент розвитку аграрної сфери» є завершеною науковою працею, яка присвячена вирішенню актуальної наукової та практичної задачі — розробці науково-методичних рекомендацій та практичного інструментарію формування дієвого регіонального менеджменту у сфері аграрного виробництва.

На підставі проведеного вивчення дисертації, зважаючи на актуальність та важливість розглянутих питань, наукової новизни, результатів практичного впровадження, вважаю, що подана до захисту дисертація Мошак Ольги Вікторівни відповідає вимогам п.п. 9, 11, 12, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567.

Відмічені критичні зауваження, дискусійні положення дисертації, а також конструктивні пропозиції щодо удосконалення існуючих напрацювань суттєво не знижують загальної позитивної оцінки роботи.

За складом вирішених задач дисертація відповідає паспорту спеціальності 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за даною спеціальністю.

Офіційний опонент:

Завідувач кафедри економіки та підприємництва
Луцького національного технічного університету
Міністерства освіти і науки України,
доктор економічних наук, професор

Л.Л.Ковальська

